

En tryggere og verdigere fremtid

Foredrag

v/ Aud Nergård

Disposisjon

- Hva er en fremtidsfullmakt?
- Forholdet mellom vergemål og fremtidsfullmakt
- Hvorfor bør jeg skrive fremtidsfullmakt?
- Hva bør man tenke gjennom før man skriver fullmakten?
- Hvem kan skrive fremtidsfullmakt og hvem kan man gi fremtidsfullmakt til?
- Hva kan man gi fullmakt om?
- Eksempler på det man gi fullmakt om?
- Hva kan man ikke gi fullmakt om
- Hva må fullmakten inneholde? Formkrav/gyldighetskrav
- Hva bør fullmakten inneholde?
- Hva skjer etter at fremtidsfullmakten er opprettet?
- Hva skjer når fullmakten trer i kraft?

Fullmakt

- Regler om avtaler i avtaleloven og forvaltningsloven
- Man gir noen skriftlig fullmakt til å opptre på vegne av en selv
- Du kan selv dele tilgang til en konto. Se oppskrift i din bank
- Hvis hjelperen skal disponere bruker vedkommende sin BankID.
- Du gir fullmakt når du engasjerer en advokat eller eiendomsmeidler

Fremtidsfullmakt

- «En fremtidsfullmakt er en fullmakt til én eller flere personer om å representere fullmaktsgiveren etter at fullmaktsgiveren på grunn av
  - sinnslidelse, herunder demens
  - eller alvorlig svekket helbred
- ikke lenger er i stand til å ivareta sine interesser innen de områdene som omfattes av fullmakten.»
- Den skal evt. Tre i kraft i fremtiden

Fremtidsfullmakt kontra vergemål

- Fremtidsfullmakt er en privatrettslig «forsikring» som skal tre i kraft **dersom man en gang i fremtiden** ikke klarer å ivare sine forpliktelse
- Vergemål er ett offentlig rettslig alternativ **når** man ikke klarer å ivareta sine forpliktelser

- Den som skriver fremtidsfullmakt bestemmer innholdet
- Vergemål er frivillig og Stasforvalteren bestemmer innholdet i samråd med den det gjelder

- ✓ Fremtidsfullmakten kan ikke registreres/tinglyses. Kan i noen tilfelles tinglyses dersom den trer i kraft
  - Statsforvalteren sender melding om vergemål til Folkeregisteret og Løsøreregisteret

Vergemålsloven er hjemmel for både fremtidsfullmakt og vergemål

Viljen til den til den som trenger bistand enten i kraft av fremtidsfullmakten eller vergemål skal høres

Hvorfor gi en fremtidsfullmakt?

- Med å skrive fremtidsfullmakt er du føre var og planlegger for hvordan du vil ha det dersom du blir så syk at du ikke lenger evner å ivareta dine interesser selv
  - Du vil da være aktiv i eget liv, heile livet
  - Du velger selv hvem som skal gi fullmakt til
  - Enkelt å praktisere.
  - Er samfunnsøkonomisk - sparer det offentlige for utgifter til vergemål for et stadig voksende antall eldre hjelpetrengende.
- ➔ Skriv fremtidsfullmakt før det er for sent

Hva man bør tenke gjennom før fullmakten skrives?

- Din sivile status og hva betyr det for innholdet i min fullmakt
  - Gift/samboer/enslig/enke/enkemann?
  - Hva råder jeg over?
    - Har jeg felleseie?
    - Har jeg særeie?
    - Sitter jeg i uskiftet bo?
  - Hvordan sikre ektefelle/samboer hvis fullmakten trår i kraft for en av oss først
  - Hva skal være min vilje dersom fullmakten trer i kraft?

-
- Informer/diskuter med dine nærmeste/de som du skal gi fullmakten til at du vil skrive fremtidsfullmakt
  - Vær tydelig på dine ønsker og forebygg mulige konflikter
  - Husk: det er du som bestemmer innholdet

- For å skrive fremtidsfullmakt må du ha fylt **18 år** og ha **samtykkeevne**,
- Samtykkeevne innebærer at du
  - Du klarer å ivareta dine forpliktelser og rettigheter
  - kan inngå avtaler
  - må forstå hva du gir fullmakt om og hva de innebærer
- Er du i tvil: Kan du be legen din om en erklæring

-
- Du kan gi fullmakt til en eller flere personer som du har tillitt til
  - Fullmektigen må ha fylt 18 år og ikke være satt under vergemål på tidspunktet fullmakten trer i kraft,
    - Eks. mann/kone/samboer/barn/barnebarn, annet familiemedlem/venn.
  - Det må gå klart fram av fullmakten om
    - du vil ha flere fullmektiger og om du vil rangere dem, eks 1. 2. osv
    - den enkelte fullmektig skal ha ansvar for spesielle områderr, eks en har ansvar for økonomiske forhold og for personlige forhold
  - Den du ønsker som fullmektig, må si ja

Hva kan fremtidsfullmakten inneholde?

- *Fremtidsfullmakten kan inneholde*
økonomiske og **personlige** forhold
- Det må gå klart frem av fremtidsfullmakten hva fullmektigen kan gjøre på dine vegne, og hvilke begrensninger som eventuelt gjelder.
- Det må gå tydelig frem at fullmektigen skal kunne representere deg også når vedkommende har en interesse i spørsmålet som skal avgjøres.

Økonomiske forhold. Eksempler

- **Økonomiske** forhold eks.
  - Betale regninger
  - Gi gaver
  - Kontakt med NAV, skattemyndigheter osv.
  - Bankfullmakt. Skal fullmektig kunne opprette eller avvikle bankkonto
  - Fullmakt knyttet til håndtering av verdipapirer, forsikringer
  - Hva skal skje med hus/leilighet/fritidseiendom dersom du kommer på sykehjem
  - Dersom du har næringseiendom – hva skal skje med den
  - Hva skal skje med bil, evt andre transportmidler?

Forvaltning av eiendommer

- Dersom du/ektemann/samboer ikke er i stand til å bo hjemme eller ikke kan benytte fritidseiendom
  - Skal/kan boligen/eiendommene overføres/selges?
  - Eiendommer bør identifiseres med kommune, /gnr/bnr
- Skal inntekter av salg fordeles som forskudd på arv?
  - MÅ GÅ KLART FREM AV FULLMAKTEN

Personlige forhold. Eksempler

- **Personlige** forhold er alle former for representasjon og ivaretagelse av rettigheter utover det rent økonomiske. Eks.
- Ivaretagelse av dine rettigheter etter helselovgivning
  - Du kan bestemme hvem av dine fullmektiger som skal være din nærmeste pårørende
- Hente ut medisiner
- Kontakt omsorgsmyndigheter
  - Søke om tjenester og ytelser fra det offentlige og klage på vedtak.
  - Bestemme om du vil bo lengst mulig hjemme
  - Hva du vil ha med til sykehjemmet
  - Gi tillatelse til å bli fulgt med GPS kobling

Personlige forhold. Eksempler

- Hvordan ønsker du at din personlige integritet og velvære skal ivaretas ?
  - Frisør/fotpleie
  - Alltid ren i tøyet/nye klær
  - Bli hørt og respektert
  - Være på kulturarrangement
- Rydde opp i digitale tilganger
- Behandling av personopplysninger

Hva du ikke kan gi fullmakt om

- Du kan ikke gi fullmakt om å
  - stemme ved valg,
  - inngå ekteskap
  - erkjenne farskap,
  - gi samtykke til donasjon av organer,
  - opprette eller tilbakekalle testament
  - gi samtykke til tvang

Formkrav/gyldighetskrav

- ▶ Samme formkrav som gjelder for testament
  - ▶ Når fremtidsfullmakten skal begynne å gjelde, er du som fullmaktsgiver avskåret fra å følge med på, at dine fullmektiger handler i trå med den fullmakten du har gitt.
- ▶ Skal bidra til å sikre at
  - ▶ Du som fullmaktsgiver ikke blir utsatt for utilbørlig press
  - ▶ Fullmakten ikke skal kunne misbrukes

Krav som
være
oppfylt for
at
fremtidsfull-
makten
skal være
gyldig

- **Skal** være skriftlig
- **Skal** gå klart frem av fullmakten når den trer i kraft
- Skal være to vitner som er fylt 18 år og som forstår betydningen av underskriften
- Vitnene skal være til stede sammen med fullmaktsgiver når fullmakten underskrives
- Fullmektigen selv, ektefelle, samboer, foreldre, barn og barnebarn kan ikke undertegne som vitne.
- Personer som har egeninteresse i fullmakten, eks. i form av gave, bør ikke være vitne

Bør krav

En sterk
anbefaling

- Fullmakten bør dateres
- Vitnene bør skriftlig opplyse om at
  - fullmaktsgiveren har opprettet fullmakten av fri vilje, hadde evne til å forstå betydningen av handlingen,
  - Vitnene trenger ikke vite innholdet i fremtidsfullmakten
- Fullmakten bør inneholde opplysning om vitnenes relasjon til fullmaktsgiver, fødselsdato og adresse.
- De som kan ha egeninteresse av fullmakten, eks er gavemottaker, bør ikke være vitner

Hva gjør jeg etter at fremtidsfullmakten er opprettet?

- ▶ For å unngå at det sås tvil om du er i stand til å forstå fremtidsfullmaktens betydning, kan det være lurt å oppsøke fastlegen og få en legeerklæring så snart fullmakten er skrevet.
  - ▶ Det anbefales å ta med fremtidsfullmakten slik at legen bedre kan vurdere om du forstår fullmaktens betydning.

Hva gjør jeg etter at fremtidsfullmakten er opprettet?

- Det er ingen offentlig registreringsordning for fullmakter som ikke er trådt i kraft.
  - Statsforvalteren kan ikke forhånds godkjenne en fremtidsfullmakt og
  - Det er ikke sikkert at fremtidsfullmakten trår i kraft
- *Så lenge fremtidsfullmakten ikke er trådt i kraft og du forstår betydningen av fullmaktens innhold, kan du trekke den tilbake og du kan skrive en ny fremtidsfullmakt*

Hva gjør jeg etter at fremtidsfullmakten er opprettet?

- Den som gir fullmakten er ansvarlig for at fullmakten er gyldig og at den oppbevares forsvarlig
  - Statsforvalteren anbefaler at du oppbevarer den originale fremtidsfullmakten forsvarlig, eks- i en safe.
- Du kan lage flere originaler. Det må da fremgå av fullmakten hvor mange originaler du lager
- Oppbevaring bør avtales med eller gjøres i samråd med fullmektigen, slik at han eller hun vet hvor fremtidsfullmakten er når den skal tas i bruk.

Det er bare originalene som er en gyldig

Hva skjer når fullmakten trer i kraft?

- Fullmektigen kontakter legen som utsteder erklæring på at du ikke lenger kan ivareta dine forpliktelser
- Fullmektigen trer inn i fullmakten opptrer på vegne av deg i henhold til fullmakt

Hva skjer når fullmakten trer i kraft

- Fullmektigen(e) **skal** handle i samsvar med fullmakten og fremme dine interesser og rettigheter.
- Du **skal** høres før fullmektigen treffer avgjørelser dersom du kan forstå sakens betydning

Stadfesting

- Fullmektigen kan/bør be Statsforvalteren om å stadfeste fremtidsfullmakten når den har trådt i kraft
- Fullmektigen må da sende inn:
  - Utfylt søknadsskjema (skjema ligger på nett)
  - Fremtidsfullmakt i **original**
  - Dokumentasjon på at fullmaktsgiveres pårørende er varslet om fremtidsfullmaktens innhold og ikrafttredelse.
    - Dokumentasjonen skal fortrinnsvis være signert av de pårørende og sendes inn sammen med søknadsskjemaet.
  - Legeerklæring

Stadfesting

- ▶ Statsforvalteren sørger for at fremtidsfullmakten tinglyses og registreres i aktuelle registre, *dersom det er nødvendig*.
  - ▶ Hvis fullmakten inneholder salg eller overdragelse av eiendom, krever kartverket at fremtidsfullmakten tinglyses
  - ▶ . Det er ikke nødvendig å spesifisere en konkret eiendom, da fullmaktsgiver gjerne kan ha skiftet bolig/eiendom i tiden fra fullmakten er skrevet til den trer i kraft.
- ▶ Statsforvalteren skal utstede en attest som fullmektigen legger frem når vedkommende ivaretar fullmaktsgivers ønsker og behov.
- ▶ Forskrift til vergemålsloven §30 gir nærmere regler for statsforvalterens ansvar

Tilbakekall av fullmakt

- **En fremtidsfullmakt kan tilbakekalles**
  - Eks. hvis tillitsforholdet mellom fullmaktsgiver og fullmektig har endret seg
  - Fullmektigen misbruker fullmakten
- Det kan ikke avtales at fullmakten ikke kan trekkes tilbake
- Du som fullmaktsgiver kan trekke den tilbake, dersom du har evne til å forstå betydningen av dette
- Statsforvalteren kan beslutte at vergemål helt eller delvis skal erstatte fremtidsfullmakten

Viktige informasjonskanaler

- [Stasforvalteren.no](https://stasforvalteren.no)

- Eksempel på en fremtidsfullmakt

- Vergemålsportalen